

Treba ulagati, educirati i angažirati stručnjake kako bi se poboljšale digitalne vještine u zdravstvu

Svi sustavi koji se bave podacima izrazito su važni i trebaju biti dobro napravljeni, a ishodi liječenja bit će puno bolji ukoliko ih pratimo i iz njih možemo učiti

Autor **Margarita Weisz** - 02/12/2021

Digitalna pismenost posebno dolazi do izražaja kada su u pitanju zdravstveni podaci. Zdravstveni djelatnici ionako su opterećeni izrazito važnim poslom koji obavljaju, a kao što znamo, radnika u ovom sektoru uvijek manjka. Razvojem digitalizacije njihova zadaća, osim primarne djelatnosti, je i prikupljanje podataka. Na tom području osim digitalnih vještina posebno je važna i motivacija.

– Dodatno strukturiranje podataka će pasti ili uspjeti na tome hoće li zdravstveno osoblje to popunjavati te hoće li popunjavati na način prikladan za uporabu takvih podataka. Iz javnog zdravstva znamo, iz naših strukturiranih obrazaca, da je teško dugoročno motivirati ljude da popunjavaju podatke jer to nije njihov primarni posao – istaknuo je doc.dr.sc. Marijo Šekerija, epidemiolog, voditelj Registra za rak pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

Rješenje možda leži u dodatnom zapošljavanju ljudi koji bi se bavili isključivo prikupljanjem podataka, specijaliste koji bi unosili i upravljali podacima te distribuirali informacije unutar tvrtke.

– Želimo li strukturirane i točne podatke zdravstvenog sustava možemo tražiti one koji su na izvoru da se bave tim podacima ili se možemo pouzdati na iskustva bogatijih i razvijenijih zemalja gdje postoji data information specialist čija je uloga da ono što se ne može i ne mora strukturirati na izvoru, strukturiraju naknadno – objašnjava Šekerija.

Uloga IT-a u tom slučaju je da omogući da to naprave što je moguće brže, učinkovitije i jeftinije.

– Potrebno je nova rješenja implementirati u hrvatski zdravstveni sustav jer su svi sustavi koji se bave podacima izrazito važni i trebaju biti dobro napravljeni, trebaju odgovarati korisnicima te odgovarati cilju i stanju kompetencija u sustavu. Kao i svi ekspertni sustavi važno je da budu cjeloviti i u zdravstveni sustav integrirani te da ne budu otoci za sebe – napominje Mario Ravić, IT stručnjak.

U samom dizajnu vrlo je važno obratiti pažnju na nefunkcionalne sustave s obzirom na trenutno stanje na tržištu, a najveći izazov je transformacija društva prema podacima.

– Svi volimo koristiti gotove podatke za istraživanja, ali potreban je nevjerojatan trud i puno kompetencija da to uspije. Razvoj kompetencija je dugoročan korak. Liječnik koji je završio dugo godina specijalističkog usavršavanja nije treniran za data science i zato je potrebno raditi na kompetencijama svih liječnika. Također, moramo pojačati data science u administraciji, a tu mislim na Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje te ministarstvo zdravstva – objašnjava Ravić te dodaje kako je IT samo jedna od komponenti u podatkovnom procesu te se radi o sustavu koji je baza koja mora biti dobro napravljena, a cijeli lanac u životnom ciklusu jednog podatka ovisi najviše o ljudskom faktoru.

Hrvatska ima jako malo data scientista u zdravstvu, a većinom su oni koncentrirani u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo.

– Iluzorno je zamišljati da imamo 200 ljudi koji će se baviti podacima od prvog dana i da sustav možemo dizajnirati prema Danskoj ili Americi. Moramo ga prilagoditi stanju u Hrvatskoj. Treba razmišljati što će biti strukturirano, kako će biti validirano, tko će te podatke pregledati te ih učiniti što kvalitetnijima da se dobije željeni ishod – nastavlja Ravić.

Tu su i dalje na prvoj crti liječnici koji svakodnevno prikupljaju izuzetno važne informacije, a koje bi trebale biti što prije strukturirane.

– Nacionalni zdravstveni sustav razvijamo već 20 godina. U zadnjih deset godina postoje podaci o receptima, uputnicama u sustavu te je konačno sada vrijeme, kada imamo veliku količinu podataka, da se oni napokon počnu i koristiti. Želimo li promijeniti način rada, prikupljanja i obrade podataka moramo gledati ne godinu nego deset godina unaprijed – kaže Ravić.

Ono što je posebno važno, a što ističe specijalist interne medicine, onkolog, prof. dr. sc. Stjepko Pleština, je da su ishodi liječenja bitno bolji ukoliko ih pratimo i iz njih možemo učiti.

– Nismo mnogoljudna zemlja, naši najveći centri nisu usporedivi s centrima u svijetu. Nama je potrebno jasno reći koje to mi podatke kanimo prikupiti, na koji način ćemo ih objediniti i svi zajedno iz njih učiti i odabrati najbolji oblik liječenja pojedinih pacijenata.

Povezivanje baza podataka najviše je u interesu pacijenata jer bi trebao postići bolje ishode liječenja te imati jasan uvid u to gdje će se pojedini pacijenti ići liječiti. Svi dionici zdravstvenog sustava od toga imaju koristi – zaključuje profesor Pleština.

Kako bi stvarno svi imali koristi od prikupljenih podataka prije svega potrebno je razvijati digitalne vještine svih dionika zdravstvenog sustava te postaviti cilj i korake kojima ćemo do njega doći te ulagati u informacijska rješenja, ali i edukaciju.

** članak napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama*

Margarita Weisz